

THE
NIGHT SEDER
BAIS MEDRASH
TAILORED TO FIT YOUR SCHEDULE AND YOUR NEEDS

Week 5

טוען ונטען - Claims and Counterclaims

סימן צ"א ס' ד', ה', ש"ך כ"ד
כ"ה, ופתחי תשובה ז', ח', ט

לז"נ ר' שמואל ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל ל זאב בן לוי

לז"נ מיכל יעקב בן אברהם יצחק

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

והוא שכן וזה"ל בכל מידי דהאי ידע והאי לא ידע בשבע האוי דידע. עיין לעיל סימן י"ד סעיף ה' שכתב בהג"ה והוא מתשובת הרא"ש (כלל ק"ו סי' ר' ד"ה ומה), בהסבך שהולילו עליו הולאות, דלרף לזכר כמה הוליא וליט נאמן בשבועה. שאני האם דהולאות היתה זכ"כ של סרבן, משא"כ האם דהוליא עליו לטובתו. ומשום הכי נמי כתב הטור בסיומן ז"ג סעיף ט"ו ח"ל, (ו) בכל מה שיכזר ראובן בעדים כו', שם נמי לא היתה ההולאה לטובתו אע"פ שהיה מוכרח להולאה, עכ"ל. והגאון אבי מ"ו ז"ל כתב ז"ל, ואני אומר שאני האם שהיה נרשות מכירו, ממחילה הימניה מכירו בשבועה, עכ"ל. ור"ל דלא דמי להך דסימן י"ד וסימן ז"ג שלא היה נרשות מכירו, וכן הוא*.

ועיין בתשובות מהרש"ם (ח"ו) סי' ל"ד וסי' קע"ג (קט"ז): סעיף ד' ב"ד הוא"י ויש רבדים דדבר כו'. אבל אם יאמר מלאמי פנקסי שאתה חייב לי לא סמיכן אפינקסיה. כ"כ הרא"ש בתשובה (המובא בציונים אות י"א), ודקדק כן מהמשה (שבועות מ"ה ע"א), ומצינו הטור (בסעיף ו'), ומשמע דלא סמיכן כלל אפנקסו בזה, וא"כ אינו יכול להשביע את הנמנע אפילו היסת כיון דליכא רגלים לדבר, דל"כ מאי איריא פנקסו אפילו כרי ליה נמי אינו נשבע

אורים טק"ב שפתי"ש ס"ד

אורים טק"ב שפתי"ש ס"ד

אורים טק"ב שפתי"ש ס"ד

והוא הדין בכל מידי דהאי ידע והאי לא ידע נשבע האוי דידע.

ד' י"ש מי שאומר שאפילו אין החנוני טוען ברי שנתן אלא טוען "שמצא בפנקסו שנתן לפועלים כך וכך" והרי הוא כברי ב"ד הוא"י ויש רגלים לדבר שהרי ציווהו בעל הבית לתת לפועלים (ויכול לישבע על זה) והוא הדין דיוכל לישבע בכל דבר על פנקסו "שמסומן עליו שהוא אמת).

ה' י"ש לדון על פי פנקס של אדם שרגיל לכתוב בו עניינו "ואפילו להוציא מיתומיו הקטנים" והיא דיש רגלים לדבר שמה שכתוב

ציונים ומקורות י' שם, ובתשובה מייחוס ספר קטן סי' ז', (ה) טור סעיף ו' בשם תשובת הרא"ש (הוא בסוף כלל סי' א'), (ב) הרא"ש בתשובה כלל ק"ו סי' ב', ד"מ ר', (ג) טור סעיף ו' בשם תשובת הרא"ש כלל סי' א', ועיין לעיל סימן ע"ה סעיף כ"ב. (6) במהדורת הש"ך: ענינו, וז"ל ב"ד ב"ד ר"ד ר"ד, בשכ"ז קבאלי ושל"ח ועוד: מיתומים, ובמהדורת הש"ך: מיתומים הקטנים, וז"ל ב"ד ר"ד.

סעיף ה' (י"ג) בן ואפילו דהוציא מיתומים הקטנים. עיין בטור (סעיף ד') שכתב הלכה למעשה שפנקס הרא"ש (בתשובה כלל סי' א') בזה, ושם כתב הרגלים לדבר שהיה מורה שהוא אמת. ועיין לקמן סימן ק"י סעיף ט' בדברי המחבר ובמ"ש מור"ם ז"ל בהג"ה:

פנקסו מדוקדק הוא ואינו מוטעה בשום פעם, או שידוע לו רגלים לדבר כה"ג. ולפי"ן אין חילוק בין לישבע להוליא או להשביע הגמנע על פי פנקסו. ומ"מ לעיל סימן ע"ה סעיף (כ"ג) (כ"ב) דיכול להשביע ע"פ פנקס אביו, היינו אפילו אינו יודע שפנקס אביו מדוקדק הוא. ומ"מ להוליא מהיתומים כסעיף שאמר זה ודאי לרף רגלים ואומדנות מוכחות, וכהך עובדא דתשובת הרא"ש דלקמן (המובא בציונים אות י"ג), ומדברי הב"ת (סעיף ו') לא נראה לכאורה כמו שכתבתי, והלפע"ד כתבתי. ואולי יש לבחון גם דברי הב"ת כן. ועיין לעיל סימן פ"א סעיף כ"ג בהג"ה: (ה) דיבא דיש רגלים דדבר כו'. כגון ראובן שמסר לשמעון אלף זוז לעסקא בלא שטר חוץ ד' דהסיס לפני מות שמעון, ונפטר שמעון בלא זואה, ואמר מומו נשאר

ועיין לעיל סימן י"ד סעיף ה' שכתב בהג"ה והוא מתשובת הרא"ש (כלל ק"ו סי' ר' ד"ה ומה), בהסבך שהולילו עליו הולאות, דלרף לזכר כמה הוליא וליט נאמן בשבועה. שאני האם דהולאות היתה זכ"כ של סרבן, משא"כ האם דהוליא עליו לטובתו. ומשום הכי נמי כתב הטור בסיומן ז"ג סעיף ט"ו ח"ל, (ו) בכל מה שיכזר ראובן בעדים כו', שם נמי לא היתה ההולאה לטובתו אע"פ שהיה מוכרח להולאה, עכ"ל. והגאון אבי מ"ו ז"ל כתב ז"ל, ואני אומר שאני האם שהיה נרשות מכירו, ממחילה הימניה מכירו בשבועה, עכ"ל. ור"ל דלא דמי להך דסימן י"ד וסימן ז"ג שלא היה נרשות מכירו, וכן הוא*.

ועיין בתשובות מהרש"ם (ח"ו) סי' ל"ד וסי' קע"ג (קט"ז): סעיף ד' ב"ד הוא"י ויש רבדים דדבר כו'. אבל אם יאמר מלאמי פנקסי שאתה חייב לי לא סמיכן אפינקסיה. כ"כ הרא"ש בתשובה (המובא בציונים אות י"א), ודקדק כן מהמשה (שבועות מ"ה ע"א), ומצינו הטור (בסעיף ו'), ומשמע דלא סמיכן כלל אפנקסו בזה, וא"כ אינו יכול להשביע את הנמנע אפילו היסת כיון דליכא רגלים לדבר, דל"כ מאי איריא פנקסו אפילו כרי ליה נמי אינו נשבע

ביאור הגר"א

טו. בכל מידי. והוא נרשות כולל מי כו' נרשות מכירו, וכמ"ל [סק"ו]: סעיף ד' י. יש מי שאומר כו'. מדקמי (שבועות מ"ד ב') על פנקסו, ח"ש וה"ה דיכול לישבע כו'. י. הוא"י ויש כו'. כמ"ש שם (מ"ה ע"א) בנתי' כד לא שיאמר לו כמזב על פנקסו כו' אלא כו', וכתב הר"ן שם (ו' ע"א מדפי' הר"ף ד"ה מתני') לא שיאמר כו' אלא צומן שיש רגלים לדבר כדמפרש ואולי כו': סעיף ה' יט. יש לדון כו' היבא כו'. כמ"ש בתשובת פ"ה

באר הגולה

סעיף ד' כ. טור (סעיף ו') בשם תשובת אביו הרא"ש ריש כלל פ"ו, ודייק לה מדמנן כמתינתן (שבועות מ"ד ע"ב) והחטוי על פנקסו ולא קמי והחטוי אומר לנע"ה אתה אמת ליתן לפועליך. סעיף ה' ג. שם (בטור סעיף ד') ושם (ברא"ש) בתשובה ח"ל שם, וצידדון זה שיכר ששמעון היה רגיל לכחזב על כל עניני פנקסו, ויש רגלים לדבר שכל מה שכתב בו שהוא אמת שהרי שטר ועדים וכו', וכל בעל עסק מוחזק בעסקיו המוכרחים פנקסו על.

באר היטב

טו. דידע. ו"ל הסמ"ע [סק"ו] ע"ל סימן י"ד סעיף ה' בהג"ה דין סרבן שהולילו עליו הולאות, דלרף לזכר כמה הוליא וליט נאמן בשבועה. שאני האם דהולאות היתה זכ"כ של סרבן, משא"כ האם דהוליא עליו לטובתו. ומשום הכי נמי כתב הטור והמחבר בסיומן ז"ג סעיף ט"ו ח"ל, (ו) בכל מה שיכזר ראובן בעדים כו', שם נמי לא היתה ההולאה לטובתו אע"פ שהיה מוכרח לה, עכ"ל. והש"ך [סק"ב] בשם אביו הגאון ז"ל מתקן בענין אחר, ע"ש, ובתשובת מהרש"ם [ח"ו] סי' (ל"ב) [ל"ד] וקע"ב, ובתשובת עמוד הגרשוני סי' ק"ט: סעיף ד' י. רגלים. אבל אם יאמר מלאמי פנקסו שאתה חייב לי לא סמיכן אפינקסיה. כ"כ הרא"ש בתשובה ומכירו הטור. ומשמע דלא סמיכן כלל אפנקסו בזה, וא"כ אינו יכול להשביע את הנמנע אפילו היסת כיון דליכא רגלים לדבר, דל"כ מאי איריא פנקסו אפילו כרי ליה נמי אינו נשבע

ועיין בתשובות מהרש"ם (ח"ו) סי' ל"ד וסי' קע"ג (קט"ז): סעיף ד' ב"ד הוא"י ויש רבדים דדבר כו'. אבל אם יאמר מלאמי פנקסי שאתה חייב לי לא סמיכן אפינקסיה. כ"כ הרא"ש בתשובה (המובא בציונים אות י"א), ודקדק כן מהמשה (שבועות מ"ה ע"א), ומצינו הטור (בסעיף ו'), ומשמע דלא סמיכן כלל אפנקסו בזה, וא"כ אינו יכול להשביע את הנמנע אפילו היסת כיון דליכא רגלים לדבר, דל"כ מאי איריא פנקסו אפילו כרי ליה נמי אינו נשבע

הדושי רעק"א

יכול לעשות כו' ע"פ פנקסו ורגלים לדבר, אבל פשיטא דלרף לישבע, דלא עדיף פנקסו עלו מעטתו ככרי גמור דלרף לישבע דשמת משקר, ושטות מאלד: שם. היבא דיש רגלים לדבר. כ"כ, עיין תשובת הרשב"א סי' י"ד: ש"ד שפתי"ש [ועיין בהג"ה (המובא סוף) אות י"ב] ומתריביל כמ"ע סי' ז':

פנקס מכתב ידו שהיה כתוב בו זכרון המשכונות מהאלף זח של ראוון למהלית שטר, והמשכונות נמלאים באותו פנקס והיה כתוב בכל פנקס ופנקס שם ראוון, והחזיר הרא"ש לראובן מעותיו אע"פ שהניח שמעון בן קטן, כדליתא בתשובת הרא"ש וצטור [הסובאים כציונים אה"י ג]. וכן פסק

בפנקס הוא אמת (ועיין לקמן סוף סימן ק"ו).

ו אמר החנוני אתה אמת לי ליתן לפועליך מנה והוא כופר ואומר לא אמרתי לך כלום
כא"כ נשבע בעל הבית היסט ונפטר ואם מודה

בתשובת מהר"א (א"ש) ח"י חיים ריש סי' ט"ו וע"ש [קש"כ]. ועיין בתשובת מהר"מ אלשיך סי' קל"ו, ובתשובת מצ"ט (ח"א) סי' ע"ד, ובתשובת מהרשד"ס [חרי"ם] סי' (ר') ור"ב, ובתשובת מה"ר יוסף טראני [ח"א] סי' ע"ב [קש"כ]. ועיין לקמן סוף סימן ר"ף עוד כתב הרא"ש בתשובה [כלל ק"ג סי' ב'] דמי שגזיל לכתוב מיד כל עסקיו

סעיף ו' (כ"ו בא) נשבע בעל הבית היסט כו'. ולא כהר"ן [שבועות ל' ע"א מרבי הר"ף] והד"מ הביאו כסעף ח', שכחב דל"ש ליטבע הנעל הבית אפילו בהיסת, הואיל ואף אם מודה הנעל הבית שאמר לו ליתן אין החנוני יכול להוציא מידו כי אם בשבועה א"כ כפירתו לא היה כפירת ממון, וכמו שנבאר לעיל סוף סימן פ"ו [סעיף כ"ג], אבל איך רבוחא ס"ל דשאינו הסס דאף שמודה נשבע ונפטר, נמצא דאין עליו ממון, אבל הכא כיון דנבדולאמו החנוני נשבע וטעל, גם בכפירתו לר"ך

בכחשים נשבע שבועת התורה שלא ציוהו אלא חמשים כ"ואם אמר חמשים ציויתך ליתן וחמשים איני יודע כמתוך שאינו יכול לישבע משלם.

בפנקס ולא מלא עסק זה בפנקסו, יוכל לישבע עליו דהו כמו כרי כיון שלא מלאו בפנקסו. וכחב בתשובת מהר"י ח"י ל"ב ספר ב' סי' ג', דלפ"ו היה חמשין כתוב בפנקסו וחמשין אינו כתוב בפנקסו דלא הו מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם. מיהו כתב שם דהרא"ש לא מיירי אלא בנאדם שכחב עסקיו מיד בפנקס שמונת לפניו, אבל אם שוהה בימים אפשר ששכח ולא כתב בפנקס, ע"ש [קש"כ]: **סעיף ו' (כ"ו) נשבע בעל הבית היסט כו'.** כתבו הד"מ [סעיף ח'] והסמ"ע [ספ"א] דהיינו דלא כהר"ן [בשם הרא"ש] שכחב דל"ש הנבע"ב לישבע אפילו היסט, הואיל ואף אם מודה בעל הבית שאמר לו ליתן אין החנוני יכול להוציא מידו כי אם בשבועה, א"כ כפירתו לא הו כפירת ממון כו'. וכ"כ צעיר זושן [סעיף ר']. ולפע"ד דליתא כאן פלוגתא * [דגם בעל התרומות [שער ביט ח"ב ס"ח] והטור [סעיף ח'] והמחבר מודים להר"ן, דהרא"ש והר"ן מיירי שהפועלים מכחישים ואומרים לא נטלנו, והלכך כיון שלא היה יכול לטול כי אם בשבועה אינו נשבע היסט, וכאן מיירי * שהפועלים מודים שנטלו [אלא שהנעל הבית אומר שלא ציוה ליתן ואינו חייב להס' א"כ היה החנוני טעל בלא שבועה *]. תדע, דהא הטור כתב לעיל סימן ע"ה סעיף י"ו בשם הרמ"ה נכנס [ועיין מ"ש שם ס"ק מ"ו] דכל היכא שאין ב' מחייבים אותו ממון אלא ע"י שבועה התובע לא אמרין מתוך שאינו יכול לישבע משלם, וכאן [סעיף ח'] כתב נחמשין צומדין ליתן ונ' איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם, אלא ודאי כדפירשתו, ודוק: **(כ"ז) ואם אמר חמשים כו'.** נבעל התרומות שער כ"ט חלק ב' [ס"ח] כתב ח"ל, ואם אמר נ' כו' והשאר איני יודע, מתוך שאינו יכול לישבע משלם, דק"ל כרי מאיר [ב"ק ק"א ע"א] דלדין דינא דגרמי ודבר הגורס לתמון כממון דמי, וכי היכא דאי טעין בעל השטר על השורף שטרו דהו ציה מאה וא"ל אידך אינו אלא נ', משתבע כדן מודה מקלמ, ואי לא מודה שטרפו משתבע היסט, ואי מודי ליה במקלמ ועל השאר אומר איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם, הכי נמי גבי טעני, כיון דחוקה שליח עושה שליחותו ודבר הגורס לתמון כממון דמי הכי דינין, דכמאן דטעין עליה בגוף הממון דמי, עכ"ל. ולי נראה דהכל בלא דינא דגרמי חייב, דכיון דנשבעו וציוויו נתן ה"ל אינו ליה, דמה לי הלוה לו או הלוה לשלומו בשבילו, והלכך אע"ג דלקמן סימן שפ"ו סעיף ב' ס"ק ח' חלקתי על דברי בעל התרומות גבי שורף שטר דאית חייב שם שבועה

בכ"י ובע
הטור והמחבר
מירי

חכ"י
המחבר
תוס' ס"ח
תוס' ס"ז

ביאור הגר"א

[כ"ז] מלא דידענא כו': **סעיף ו' ב.** אמר החנוני כו'. נמשתיין [שבועות מ"ה א'] לא שאמר לו כתוב בפנקסי כו' ופירש בעל התרומות ריש שער כ"ט שבו היה דינו שבעל הבית ישבע היסט כשאר טענות, ח"ש ואם מודה בנ' כו' ואם אמר כו', ועיין בהג"ג [אות מ' וי']. אבל הר"ן [שבועות ל' ע"א מרבי

באר הגולה

סעיף ו' מ. לשון הטור סעיף ח'. כ"כ בעל התרומות שם [שער ביט ח"ב ס"ח], וכ"כ הרמב"ם שם [פ"ו ממזוה] דין ו'. ג. שם צטור ובעל התרומות. ס. ממיראל דרנב"ג י"ב ריש דף ז"ח ובשבועות דף מ"ו (פ"ג) ונ"א.

הר"ף] בשם הרא"ש כתב דכח"ג אפילו היסט אינו נשבע, דאפילו מודה לו אינו נוטל אלא בשבועה, והכ"ג לא הו כפירת ממון וכמ"ש בפרק שבועת העדות [שבועות] ז"ה א' שאין חייבין אלה על תביעת ממון, ושם ל"ב א' דמאי משניע ע"א פטור כו' דכ"ע ע"א לשבועה אחי כו', ושם גופא אמר אכ"ז כי דנשדי מאן טו מי יימר דמשתבעת. וה"ה בשבועת הידיים כמ"ש בירושלמי [פסק שבועת הידיין ה"ו] מה הפרע כו' בתביעת ממון כו'. אבל הרמב"ם [פ"ו ממזוה] ובעל התרומות כאן אולי לשיטתו שס"ל [ולעיל סעיף ב'] דנטולין בלא שבועה כשאלן ממחייבים וכו', וכת"ג מירי כאן, וכ"כ הש"ך [ספ"א]: **כא. ואם מודה כו' ואם כו'.** דק"ל כרי מאיר [ב"ק ק"א א'] דלדין דינא דגרמי. וכי היכא בשורף שטרותיו ואמר שאין בה אלא תמשים נשבע שבועה דאורייתא ואי טעין על נ' איני יודע ה"ל מחויב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם, ה"ו כאן, דחוקה שליח עושה שליחותו וה"ל ליע על מאי דלפקדיה. ועיין בבעל התרומות שם ח"ב [ס"ח]: **כב. ואם אמר כו'.** משמע דאירי שאין מחייבים אותו הפועלים, דלכ"כ לא הו מחויב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם, כמש"ל סימן פ"ט סעיף ג' בהג"ה, וסימן ל' סעיף ג' עיין מה שכתבתי

פתחי השובה

כו'. ועיין בתשובת רע"ק איג' [מהר"ק] סוף סימן ק"ג: ט. הוא אמת. עיין באה"ט [ספ"ט] שכחב, וכל זה בפנקס המחייב את עצמו אבל לא המחייב את חבריו כו'. וכ"כ בתשובת נודע ביהודה תנייג [חרי"ם] סי' ט"ו. וכתב שם שאין חילוק בין פנקס לפנקס, אפילו מה שקורין אצל הסוחרים [הורבט בוך] שהוא מדקדק בו מאד שלא ירע אומונותו, אין לו שום יתרון בדיני ישראל, והו הפירוש מה שאמרנו בירושלמי [שבועות פ"ו ה"ה] על המשנה בפרק כל המבעין חנוני על פקטלו, לא במקרה אמרו כו' וכן מבורר בתשובת הרא"ש כלל פ"ו [ס' א'], ע"ש: **י. סעיף ו'.** **כב. ואם כו'.** עיין באה"ט [ספ"ט] ועיין בקצוה"ח [ספ"ג] ובנה"מ [משה"א ספ"ו ומשה"כ ספ"ט] מזה, ועיין בתשובת בית אפרים חלק ח"ר"מ סי' י"א כמ"ש בזה:

באר היטב

לעיקר כל שטר חוץ ד' חמשים לפני מות משעין, ונפטר שמעון בלא נואה, ואחרי מותו נשאר פנקס מכתב ידו שהיה כתוב בו זכרון המשכונות מהאלף זח של ראוון למהלית שטר, והיה כתוב שם ראוון בכל פנקס ופנקס של המשכונות, והחזיר הרא"ש לראובן מעותיו אע"פ שהניח שמעון בן קטן, וכן פסק בתשובת מהר"א ריש סי' ט"ו, ע"ש, ובתשובת מהר"מ אלשיך סי' קל"ו, ובתשובת מצ"ט (ח"א) סי' ע"ד, ובתשובת מהרשד"ס [חרי"ם] סי' (ר') ור"ב, ובתשובת מהר"ט סי' ע"ב, וע"ל סוף סימן [ר"ן] ור"ב]. וכחב בתשובת מהר"י ח"י ל"ב ספר ב' סי' ג' דה"ה משעין כתוב בפנקסו וחמשין אינו כתוב דלא הו מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם, מיהו כתב שם דהרא"ש לא מיירי אלא בנאדם שכחב עסקיו מיד בפנקס שמונת לפניו, אבל אם שוהה בימים אפשר ששכח ולא כתב בפנקס, ע"ש עכ"ל הש"ך. [אפילו אין שמו חתום על פנקסו כיון שמחייבים ממקום אחר יש לסמוך עליו אפילו להוציא מהימורים, הרד"מ [פ"א סי' ק"ס] [ח"ד סי' צ'] הרא"ש ח"א סי' ט"ו]. עלה אחד אינו נקרא פנקס מהרא"ש שכן סי' ק"ל. ולא דוקא עלה אחד כן מתברר מחמשים פלגים בית יהודה סי' י"ח. ומיהו כתב שם דלא פנקס או מחוון שם אפילו לחייב שופטו. פלגים בית יהודה סי' י"ח. ועיין במהר"א שאין סי' ק"ל. שם [בנה"מ ביהודה טור אות ט"ו]: **יב. אמת.** וכל זה בפנקס המחייב את עצמו אבל לא המחייב את חבריו, דלחייבו ידיה מהני ולא לחייבו פניו. מיהו ב' שוחפין שאחד מהם הוא הנושא וטוהן וכתב התשובות וציוויו סומך עליו, כל מה שימצא בפנקס הוא מהני אפילו לחייב שופטו. פלגים בית יהודה סי' י"ח. ועיין במהר"א שאין סי' ק"ל. שם [בנה"מ ביהודה טור אות ט"ו]: **יב. אמת.** וכל זה בפנקס המחייב את עצמו אבל רבוחא ס"ל דשאינו הסס דאף שמודה נשבע ונפטר, נמצא דאין עליו ממון, אבל הכא כיון דנבדולאמו החנוני נשבע וטעל, גם בכפירתו לר"ך [בשם הרא"ש] דליתא כאן פלוגתא * [דגם בעל התרומות [שער ביט ח"ב ס"ח] והטור [סעיף ח'] והמחבר מודים להר"ן, דהרא"ש והר"ן מיירי שהפועלים מכחישים ואומרים לא נטלנו, והלכך כיון שלא היה יכול לטול כי אם בשבועה אינו נשבע היסט, וכאן מיירי * שהפועלים מודים שנטלו [אלא שהנעל הבית אומר שלא ציוה ליתן ואינו חייב להס' א"כ היה החנוני טעל בלא שבועה *]. תדע, דהא הטור כתב לעיל סימן ע"ה סעיף י"ו בשם הרמ"ה נכנס [ועיין מ"ש שם ס"ק מ"ו] דכל היכא שאין ב' מחייבים אותו ממון אלא ע"י שבועה התובע לא אמרין מתוך שאינו יכול לישבע משלם, וכאן [סעיף ח'] כתב נחמשין צומדין ליתן ונ' איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם, אלא ודאי כדפירשתו, ודוק: **(כ"ז) ואם אמר חמשים כו'.** נבעל התרומות שער כ"ט חלק ב' [ס"ח] כתב ח"ל, ואם אמר נ' כו' והשאר איני יודע, מתוך שאינו יכול לישבע משלם, דק"ל כרי מאיר [ב"ק ק"א ע"א] דלדין דינא דגרמי ודבר הגורס לתמון כממון דמי, וכי היכא דאי טעין בעל השטר על השורף שטרו דהו ציה מאה וא"ל אידך אינו אלא נ', משתבע כדן מודה מקלמ, ואי לא מודה שטרפו משתבע היסט, ואי מודי ליה במקלמ ועל השאר אומר איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם, הכי נמי גבי טעני, כיון דחוקה שליח עושה שליחותו ודבר הגורס לתמון כממון דמי הכי דינין, דכמאן דטעין עליה בגוף הממון דמי, עכ"ל. ולי נראה דהכל בלא דינא דגרמי חייב, כיון דנשבעו וציוויו נתן ה"ל אינו ליה, דמה לי הלוה לו או הלוה לשלומו בשבילו, והלכך אע"ג דנכתיבן שפ"ו סעיף ב' חלקתי על דברי בעל התרומות גבי שורף שטר, ע"ש, מ"מ דין